

ТОРГОВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

TRADE AND INVESTMENT COOPERATION OF UKRAINE AND GREAT BRITAIN

У статті проаналізовано сучасне торговельно-інвестиційне співробітництво України та Великої Британії. Виявлено, що країни є важливими партнерами та мають довготривалу історію торговельно-інвестиційної співпраці. Після Brexit, Велика Британія розпочала торгові переговори між з ЄС та іншими країнами щодо підписання нових торговельних угод. Так, було підписано Угоду про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Доведено, що наслідком підписання угоди стало як зростання ввезення до України товарів британського походження, так і ввезення до Британії товарів українського походження, тобто відбулося збільшення обсягів експортно-імпорتنних операцій України з Великою Британією. Відповідно, негативне сальдо торгівлі України з Великобританією зменшилося. Визначено, що Великобританія активно підтримує Україну у її спротиві російській війсьній агресії. Встановлено, що за обсягами накопичених прямих інвестицій, останніми роками, Великобританія є сьомим за розміром інвестором в українську економіку.

Ключові слова: торговельно-інвестиційне співробітництво, торговий партнер, стратегічне партнерство.

УДК 339.92:330.322(477:410)

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.80-4>

Кухарик В.В.

к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Скороход І.С.

д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Kukharyk Viktoriia

Volyn National University named after Lesya Ukrainka

Skorokhod Iryna

Volyn National University named after Lesya Ukrainka

Current trade and investment cooperation between Ukraine and Great Britain is article analyzed in the paper. It is determined that the countries are the important partners and have a long history of trade and investment relations. After Brexit, Great Britain started trade negotiations with the EU and other states in order to sign new trade agreements. Thus, the Political, Free Trade and Strategic Partnership Agreement between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland was signed. The general principles of bilateral cooperation and partnership in the new Agreement is of strategic and practical importance. It has been proven that the signing of the agreement resulted in an increase of the import of goods of British origin to Ukraine and the import of goods of Ukrainian origin to Britain, i.e., there was an increase in the volume of export-import operations of Ukraine with Great Britain. Accordingly, the negative trade balance of Ukraine with Great Britain decreased. It was determined that Great Britain actively supports Ukraine in its resistance to Russian military aggression. In particular, the country applied a zero rate of import duty on all goods of Ukrainian origin and canceled all tariff quotas. The next stage to the intensification of mutual cooperation was the signing of Agreement on digital trade between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. The agreement is a legal foundation for greater development of the digital economy from e-commerce to cyber security, trade in digital products and services between Ukraine and Great Britain. The agreement is expected to support the economy of Ukraine and significantly improve trade and investment relations between the countries. According to the agreement, Ukraine will have guaranteed access to financial services important for recovery, thanks to the simplification of cross-border data flows. Ukrainian enterprises will also be able to trade with Great Britain more efficiently and cheaply with the help of electronic transactions, electronic signatures and electronic contracts. It has been established that in terms of the volume of accumulated direct investments in recent years, Great Britain is the seventh largest investor in the Ukrainian economy.

Key words: trade and investment cooperation, trade partner, strategic partnership.

Постановка проблеми. Україна та Великобританія мають тривалу історію торговельно-інвестиційних відносин та є важливими партнерами. Після виходу Сполученого Королівства із ЄС, Уряд прагнув забезпечити безперервність існуючих торговельних відносин країни. Для досягнення цієї мети були розроблені нові двосторонні угоди. Відтак, Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії було підписано 8 жовтня 2020 р. Водночас, через появу нових викликів світовій економіці вимагає подальшого аналізу стан та перспективи торговельно-інвестиційних відносин України та Великобританії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням вузькоспеціалізованих питань та проблем інтеграційних процесів у міжнародній торгівлі приділяють увагу як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, сферою інтересів яких є сучасний стан торговельних та інвестиційних відносин Укра-

їни та Великої Британії, економічне співробітництво Великої Британії. Серед вітчизняних авторів, які досліджують зазначену проблематику, слід відзначити насамперед Полякову Ю., Яремко Л., Шайда О., Макарчук К., Шуба М., серед зарубіжних – Р. Фрімен, К. Манова, Т. Праєр, Т. Сампсон, І. Фузаккіа, Л. Сальватічі, Л. Вінтерс тощо.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення сучасного стану та перспектив розвитку торговельно-інвестиційного співробітництва України та Великої Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Велика Британія є 11-тим за розміром торговим партнером України серед європейських країн. Частка Великої Британії складає 3,5% від загального товарообігу з країнами Європи.

Основним фактором, який визначає розвиток двостороннього торговельно-економічного співробітництва є Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої

Британії і Північної Ірландії, яку було підписано 8 жовтня 2020 р. та яка набрала чинності з 1 січня 2021 р., замінивши у двосторонніх відносинах Угоду про асоціацію Україна-ЄС [9].

Пропонуємо проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі України з Великобританією (рис. 1).

Рис. 1. свідчить про стабільну динаміку щодо зростання експортних операцій України з Великою Британією впродовж 2017–2021 рр. відповідно на 17,2%, 7,9%, 5,9%, та найбільше зростання у 2021 р. – на 37,9% порівняно із 2020 р. Таке збільшення експорту є результатом того, що 1 січня 2021 р. набула чинності Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії [5].

Одночасно Україна також є досить важливим ринком збуту для британських товарів. Зокрема, як свідчать дані Офісу національної статистики Великої Британії, за результатами 2021 р. Україна посіла 48-ме місце серед країн, до яких експортувалася британська продукція [2].

Динаміка ввезення до України товарів британського походження не є стабільною протягом досліджуваного періоду (рисунком демонструє як зростання показників, так і скорочення). Так, у 2019 та 2020 рр. відбулося скорочення імпорту відповідно на 13,5% та 5,2%, що пов'язано із обмеженнями через пандемію COVID-19. У 2021 р. спостеріга-

ємо зростання імпорту на 34,8%, що теж пов'язано із набуттям чинності Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Великобританією.

Сальдо торгівлі України з Великобританією за підсумками 2017–2021 рр. залишається негативним для України, однак у 2020–2021 рр. показник зменшився відповідно до 60 та 40 млн. дол. США, що значною мірою пов'язане із підписанням Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство.

Можна із впевненістю стверджувати, що Великобританія веде політику активної підтримки України. 25 квітня 2022 р. Країна оголосила про нові заходи у сфері торгівлі, що запроваджуються з метою економічної підтримки України у її спротиві російській військовій агресії. Зокрема, Велика Британія в односторонньому порядку застосуватиме нульову ставку ввізного мита на всі товари українського походження та скасує всі тарифні квоти рамках Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Експерти Національного інституту стратегічних досліджень проаналізували перспективи нарощування експорту української продукції в контексті рішення Кабінету міністрів Великої Британії щодо призупинення терміном на один рік стягнення імпорتنних мит на неї. Угода діятиме 12 місяців, але може бути продо-

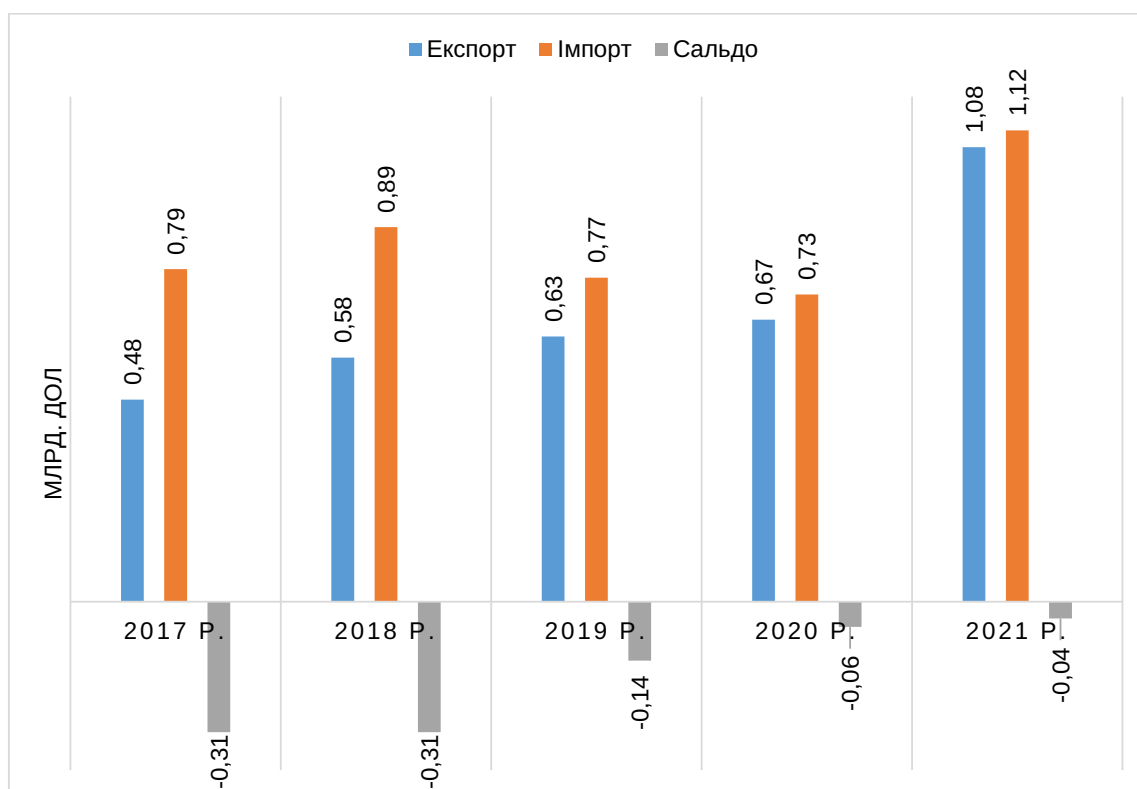

Рис. 1. Зовнішня торгівля України товарами з Великою Британією у 2017–2021 рр., млрд. дол.

Джерело: розроблено автором на основі [4]

вжена за домовленістю між сторонами на новий термін [10].

Для України, рішення Великої Британії щодо лібералізації доступу українських товарів до британського ринку сприятиме підтримці вітчизняних товаровиробників та експортерів у складних умовах воєнного стану та перспективам нарощування експорту в післявоєнний період. Проте, наслідки широкомасштабної воєнної агресії РФ проти України та втрата значної частини промислового й сільськогосподарського потенціалу, суттєво вплинуть на обсяги українського експорту.

Також, варто зазначити, що рішення британського уряду слугуватиме позитивним сигналом для інших держав щодо запровадження аналогічних кроків на підтримку української економіки. Тож, в процесі аналізу, можна дійти до висновку, що наразі перспективи співпраці Україна та Великобританії, дійсно великі [6].

Розглянемо товарну структуру експорту з України до Великої Британії, та імпорту в Україну з Великої Британії у 2021 р.

У структурі експорту товарів з України до Великої Британії переважали поставки: чорних металів – 26,6% (обсяги поставок збільшилися в 2,4 рази); жирів та олії тваринного або рослинного походження – 16,6% (обсяги збільшилися на 80%); насіння і плодів олійних культур – 15,1% (обсяги збільшилися на 49%); зернових культур – 13,4% (збільшилися на 24%); електричних машин – 7,5% (обсяги збільшилися на 10%) [9].

У структурі імпорту товарів з Великої Британії до України переважали поставки: засобів наземного транспорту крім залізничного – 22,6% (обсяги збільшилися на 55,4%); реакторів ядерних, котлів,

машин – 15,4% (збільшилися на 57,7%); різноманітної хімічної продукції – 8% (збільшилися на 91%); фармацевтичної продукції – 7,4% (обсяги зменшилися на 4,3%) [9].

Щодо сфери інвестицій, то серед договірно-правової бази двосторонніх відносин України та Великої Британії, яка складає понад 30 міжнародних договорів, відносяться такі:

1. Угода між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про сприяння і взаємний захист інвестицій (0.02.93 / діє з дати підписання).

2. Конвенція між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про усунення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на прибуток і приріст вартості майна (10.02.93/11.08.93) [3].

За обсягами накопичених прямих інвестицій у 2021 р. Великобританія є сьомим за розміром інвестором в українську економіку відповідно до даних НБУ (рис. 2) [7].

За даними НБУ, найбільшим іноземним інвестором в Україну є Кіпр. Компанії, зареєстровані в цій країні, інвестували в Україну 16,744 млрд. дол. США. На другому місці – Нідерланди (14,352 млрд. дол. США), на третьому – Німеччина – 6,953 млрд. дол. США.

На рис. 2. наведено динаміку надходжень прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну з Великобританії та з України у Великобританію у 2020–2021 рр.

Аналіз даних НБУ свідчить про зростання динаміки як ПІІ в Україну з Великобританії, так і ПІІ з України у Великобританію протягом 2020–2021 рр. Так, обсяг ПІІ в Україну у 2021 р.

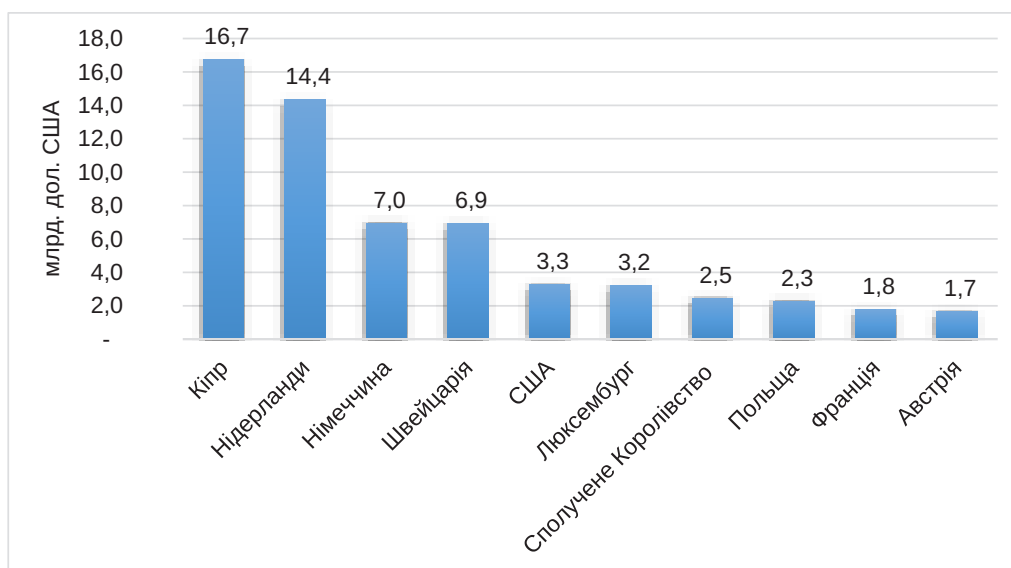

Рис. 2. Топ-10 інвесторів в економіку України, 2021 р., млн. дол. США

Джерело: розроблено автором на основі [7]

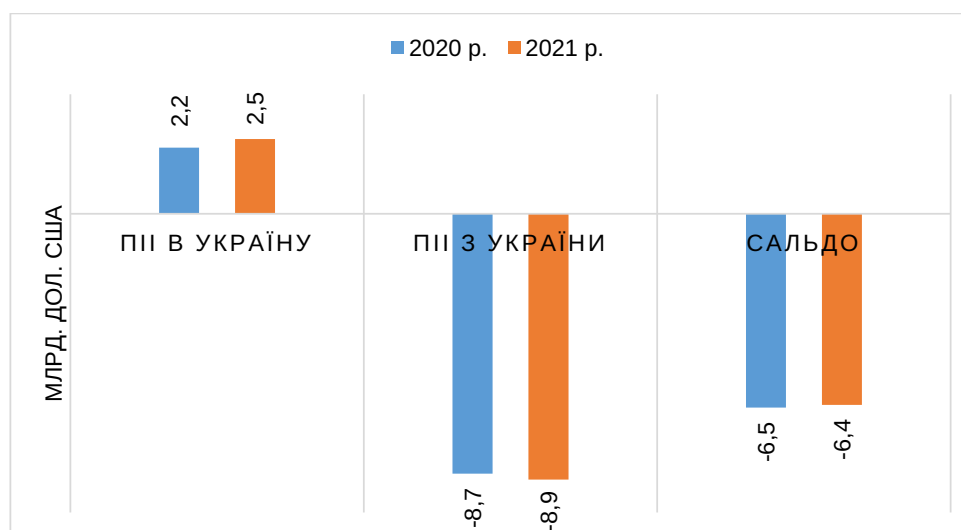

Рис. 3. Динаміка надходжень ПІІ в Україну з Великобританії та з України у Великобританію, 2020–2021 рр., млн. дол. США

Джерело: розроблено автором на основі [7]

становить 2,5 млрд. дол. США, що на 12% більше, порівняно із 2020 р.

Що стосується ПІІ з України у Великобританію, то це боргові інструменти, тому вони і позначені зі знаком «мінус», оскільки це позики, торгові кредити інвесторів, які потрібно віддати.

Дані НБУ демонструють збільшення обсягів боргових інструментів з України у Великобританію у 2021 р. на 2,2% (-8,9 млрд. дол. США).

Відтак, сальдо ПІІ Україна-Великобританія є негативним у 2020–2021 рр., що становить -6,5 млрд. дол. США та - 6,4 млрд. дол. США відповідно. Проте, спостерігаємо невелике скорочення негативного значення у 2021 р. на 1,5%, що пов'язано із збільшенням обсягу ПІІ в Україну у 2021 р. на 12%.

В умовах сьогодення, Велика Британія має чітку позицію щодо підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, зокрема у рамках міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ та Ради Європи). Велика Британія, яка є постійним членом Ради Безпеки ООН, регулярно виступає на підтримку української державності. Після вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2023 р., країна постійно відчуває надзвичайно активну політичну та фінансово-економічну підтримку Великої Британії. Загальний обсяг допомоги Великої Британії для України нині становить понад 2,3 млрд фунтів стерлінгів [8].

20 березня 2023 р. відбулося підписання Угоди про цифрову торгівлю між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Угода є правовим фундаментом для більшого розвитку цифрової економіки – від електронної комерції до кібербезпеки – торгівлі цифровими продуктами і послугами між Україною та Великою Британією. Угода, як очікується, підтри-

має економіку країни та значно покращить торгові та інвестиційні відносини між країнами [11].

Відповідно до угоди Україна матиме гарантований доступ до фінансових послуг, важливих для відновлення, завдяки спрощенню транскордонних потоків даних. Українські підприємства також зможуть ефективніше та дешевше торгувати з Великою Британією за допомогою електронних транзакцій, електронних підписів та електронних контрактів [1].

Нині, через відсутність економічної і політичної стабільності в Україні, ситуація щодо залучення іноземних інвестицій не є позитивною. Ситуацію можна виправити за рахунок впровадження заходів щодо поліпшення як макроекономічної стабільності України, так і її законодавчо-правової бази в сфері регулювання іноземних інвестицій тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, проведений аналіз торговельно-інвестиційного співробітництва України та Великобританії дає підстави зробити висновок про позитивну динаміку, що підтверджується зниженням торговельного сальдо. Відтак, сальдо торгівлі України з Великобританією за підсумками 2020–2021 рр. залишається негативним для України, однак у показник зменшився до 40 млн. дол. США у 2021 р. Збільшення обсягу експортно-імпорتنих операцій та зменшення негативного торговельного сальдо є результатом того, що 1 січня 2021 р. набула чинності Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. Оптимістичними є також і перспективи подальшого торговельно-інвестиційного співробітництва країн з огляду на підписану Угоду про цифрову торгівлю між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії 20 березня 2023 р.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. UK signs historic trade deal with Ukraine as part of enhanced support. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-signs-historic-trade-deal-with-ukraine-as-part-of-enhanced-support> (дата звернення: 23.03.2023).

2. UK trade: goods and services publication tables. URL: <http://surl.li/bxkyi> (дата звернення: 24.03.2023).

3. Договірні-правова база між Україною та Великою Британією. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/593-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-velikoju-britanijeju> (дата звернення: 22.03.2023).

4. Зовнішня торгівля товарами за країнами-партнерами. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 22.03.2023).

5. Інформація щодо Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. URL: <http://surl.li/ftnul> (дата звернення: 23.03.2023).

6. Лібералізація Великою Британією торгівлі з Україною: аналіз можливостей для українського експорту. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-05/uk_s-new-trade-measures_05052022.pdf (дата звернення: 23.03.2023).

7. НБУ. Статистика зовнішнього сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (дата звернення: 24.03.2023).

8. Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни. URL: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/267500/263383> (дата звернення: 25.03.2023).

9. Торговельно-економічне співробітництво між Україною і Великою Британією. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investiciyi> (дата звернення: 23.03.2023).

10. Україна та Велика Британія підписали угоду про скасування ввізних мит і тарифних квот. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-pidpisali-ugodu-pro-skasuvannya-vviznih-mit-i-tarifnih-kvot> (дата звернення: 24.03.2023).

11. Україна та Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velyka-brytaniia-pidpysaly-uhodu-pro-tsyfrovu-torhivliu> (дата звернення: 22.03.2023).

REFERENCES:

1. UK signs historic trade deal with Ukraine as part of enhanced support. Available at: <https://www.gov.uk/government/news/uk-signs-historic-trade-deal-with-ukraine-as-part-of-enhanced-support>.

2. UK trade: goods and services publication tables. Available at: <http://surl.li/bxkyi>.

3. Dohovirno-pravova baza mizh Ukrainoiu ta Velykoiu Brytaniieiu [Contractual legal basis between Ukraine and Great Britain]. Available at: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/593-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-velikoju-britanijeju>. (in Ukrainian)

4. Zovnishnia torhivlia tovaramy za krainamy-partneramy [Foreign trade in goods by partner countries]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>. (in Ukrainian)

5. Informatsiia shchodo Uhody pro politychne spivrobitnytstvo, vilnu torhivliu ta stratehichne partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Spoluchenyim Korolivstvom Velykoi Brytanii ta Pivnichnoi Irlandii [Information on the Agreement on political cooperation, free trade and strategic partnership between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland]. Available at: <http://surl.li/ftnul>. (in Ukrainian)

6. Liberalizatsiia Velykoiu Brytaniieiu torhivli z Ukrainoiu: analiz mozhlyvostei dlia ukrainskoho eksportu [Great Britain's liberalization of trade with Ukraine: analysis of opportunities for Ukrainian exports]. Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-05/uk_s-new-trade-measures_05052022.pdf. (in Ukrainian)

7. NBU. Statystyka zovnishnoho sektoru [NBU. External sector statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>. (in Ukrainian)

8. Spivrobitnytstvo Ukrainy ta Velykoi Brytanii v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Cooperation between Ukraine and Great Britain in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. Available at: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/267500/263383>. (in Ukrainian)

9. Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Velykoiu Brytaniieiu [Trade and economic cooperation between Ukraine and Great Britain]. Available at: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investiciyi>. (in Ukrainian)

10. Ukraina ta Velyka Brytaniia pidpysaly uhodu pro skasuvannya vviznykh myt i taryfnykh kvot [Ukraine and Great Britain signed an agreement on the abolition of import duties and tariff quotas]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-pidpisali-ugodu-pro-skasuvannya-vviznih-mit-i-tarifnih-kvot>. (in Ukrainian)

11. Ukraina ta Velyka Brytaniia pidpysaly Uhodu pro tsyfrovu torhivliu [Ukraine and Great Britain signed the Digital Trade Agreement]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-velyka-brytaniia-pidpysaly-uhodu-pro-tsyfrovu-torhivliu>. (in Ukrainian)